

Autoreferat

I. Imię i nazwisko: Marcin Fabjański

II. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

(1998). Doktor Nauk Humanistycznych. „Krytyka metafizycznego komponentu umysłu w buddyzmie i u Schopenhauera” – rozprawa doktorska obroniona w Instytucie Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

(1995). Master of Arts. ”The Utilitarian Ideal of J.S. Mill in the Light of Psychoanalysis” – praca magisterska obroniona na Wydziale Nauk Politycznych w University of York w Wielkiej Brytanii (studia możliwe dzięki stypendium Soros Foundation/U.K. Foreign and Commonwealth Office).

(1993). Magister Filozofii. „Metafizyczne źródła neurozy w kulturze Zachodu” – praca magisterska obroniona w Instytucie Filozofii UAM, wyróżniona w konkursie Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

III. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

Październik 2020 – obecnie: Adiunkt w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Październik 2015 – wrzesień 2016: Adiunkt w Kolegium Da Vinci w Poznaniu.

Po obronie doktoratu na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1998 roku przez 22 lata (z wyjątkiem roku akademickiego 2015-2016) nie pracowałem na uczelniach wyższych, zajmując się dziennikarstwem (między innymi dział reportażu „Gazety Wyborczej”, „Przekrój”, grupa medialna ITI), reżyserią reportaży i filmów dokumentalnych, a także pisaniem oraz tłumaczeniem książek (z języka angielskiego). Zajmowałem się filozofią publikując książki popularnonaukowe (Fabjański, 2010, 2014, 2016, 2019b), artykuł naukowy

(Fabjański, Brymer, 2017), rozdział w książce naukowej (Fabjański, 2019a) oraz kilkadziesiąt artykułów popularnonaukowych, m.in. dla magazynu „Coaching”. Prowadziłem także liczne warsztaty oraz szkolenia dla biznesu z zakresu filozofii. W 2017 roku założyłem Apenińską Szkołę Żywej Filozofii w miasteczku Trevi nel Lazio we Włoszech, w ramach której przeprowadziłem warsztaty dla około stu osób oraz zajęcia w naturze dla uczniów szkoły podstawowej w Subiaco. Ukoronowaniem tych działań było założenie w roku 2020 Fundacji Nowa Obecność (www.sciezki.org) zajmującej się edukacją filozoficzną i ekologiczną, między innymi poprzez wytyczanie opartych na najnowszych badaniach ścieżek w naturze sprzyjających dobrostanowi eudajmonistycznemu, który jest także głównym przedmiotem moich badań.

Obszar badawczy

Moim głównym obszarem badawczym jest filozofia rozumiana jako *therapeia*, czyli teoria i praktyka prowadząca do ludzkiego rozkwitania. W ramach tego obszaru szczególnie mocno koncentruję się na metodach wybranych szkół (buddyjskiej, epikurejskiej, stoickiej i taoistycznej) i indywidualnych filozofów (np. Montaigne, Schopenhauer, Nietzsche), na filozofii zdrowia rozumianego jako ludzkie rozkwitanie, a także na filozofii środowiskowej, która zajmuje się wpływem natury na dobrostan człowieka. W szczególności badam metody medytacji zaprojektowane przez filozoficzne szkoły Wschodu i Zachodu, zwłaszcza szkołę buddyjską i stoicką i ich wpływ na dobrostan eudajmonistyczny.

Osiągnięcia naukowe przed doktoratem

Jako student filozofii na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, dzięki wysokiej średniej z egzaminów, uzyskałem Indywidualny Tryb Studiów - w ciągu czterech lat skończyłem z wyróżnieniem pięcioletnie studia magisterskie. W roku akademickim 1992/1993 otrzymałem Stypendium Ministra Edukacji Narodowej za „wysokie wyniki w nauce i szczególne osiągnięcia w pracy naukowej”. Moja praca magisterska obroniona w Instytucie Filozofii UAM w roku 1993 została wyróżniona nagrodą przyznaną w konkursie Wydziału Nauk Społecznych UAM.

W roku 1994 wygrałem konkurs Soros Foundation/U.K. Foreign and Commonwealth Office Fellowship na roczne studia magisterskie z Filozofii Polityki na University of York w Wielkiej Brytanii, które ukończyłem w roku 1995.

Przed doktoratem opublikowałem trzy artykuły naukowe:

1. Fabjański, M. (1996a). „Mistyczna nauka i racjonalny mistycyzm – teoria >ukrytego porządku< Davida Bohma a myśl buddyjska w książce” w książce: Such, J., Wiśniewski, J. ed. *Kulturowe uwarunkowania wiedzy*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe IF UAM.
2. Fabjański, M. (1996b). „Umysł jako obiekt badań – osobliwości pewnego przesądu metodologicznego” w książce: Such, J., Szcześniak, M. ed. *Osobliwości przedmiotowo-metodologiczne w nauce*. Poznań: Wydawnictwo Fundacji Humaniora.
3. Fabjański, M. (1998). „Oswajanie śmierci” w książce: *Opieka nad umierającymi wyrazem naszego szacunku do życia*. Zielona Góra: Wydawnictwo Politechniki Zielonogórskiej.

Ostatni artykuł jest częścią zbioru wydanego po konferencji zatytułowanej tak jak tytuł książki, która odbyła się w Zielonej Górze i na której wygłosiłem referat jako wolontariusz Wielkopolskiego Stowarzyszenia Wolontariuszy Opieki Paliatywnej *Hospicjum Domowe*.

Publikacje przed doktoratem pokazują zogniskowanie moich zainteresowań na dwóch obszarach: badaniu umysłu i jego możliwości (1996a, 1996b) oraz zagadnieniu sensu życia, szczęścia i spełnienia (1998). Ostatecznie te zainteresowanie przyjmą formę badań nad dobrostanem eudajmonistycznym, którym zajmuję się obecnie.

Osiągnięcia naukowe po doktoracie: informacje ogólne

Jako osiągnięcia stanowiące wkład w rozwój dyscypliny po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych (zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce), w ramach przewodu habilitacyjnego zgłaszam:

1. Główne osiągnięcie naukowe w postaci monografii pt. *Embodied Nature and Health. How to Attune to The Open-Source Intelligence*. (Fabjański, 2022a). Nowy Jork, Londyn: Routledge.
2. Dodatkowo: cykl tematyczny w postaci sześciu artykułów naukowych i trzech monografii wydanych w wydawnictwach punktowanych MEiN.
3. Aktywność naukową poza Uniwersytetem Śląskim, gdzie jestem zatrudniony, polegającą m.in. na wieloletniej współpracy z uniwersytetem Roma Tre w Rzymie (kontrakt badawczy uzyskany w wyniku otwartego konkursu, wspólne publikacje, prowadzenie specjalistycznych

seminariów dla doktorantów Roma Tre, współorganizowanie międzynarodowej konferencji we Włoszech), oraz wspólną publikację z dr. Erykiem Brymerem z Leeds Beckett University (Wielka Brytania).

Jako dodatkową aktywność naukową zgłaszam:

4. Przyjęte do druku: książka dla wydawnictwa Routledge oraz dwa artykuły.

5. Cykl trzech popularnych książek filozoficznych.

6. Prowadzenie praktyki filozoficznej w postaci autorskiej szkoły filozofii we Włoszech (2017-2021), licznych warsztatów dla organizacji biznesowych oraz szerokiego odbiorcy w Polsce i za granicą. Ponadto powołanie Fundacji Nowa Obecność, której celem jest zastosowanie filozofii do stworzenia ścieżek w naturze sprzyjających dobrostanowi eudajmonistycznemu.

7. Popularyzowanie filozofii poprzez liczne artykuły prasowe, film dokumentalny oraz wywiady, stworzenie audycji radiowej, napisanie książki filozoficznej dla dzieci oraz komiksu filozoficznego.

8. Innowacyjną dydaktykę, opartą między innymi o doświadczeniu wyniesionym z trzymiesięcznego stażu dydaktycznego na uniwersytecie Mahachulalongkornrajavidyalaya w Ayutthayi (Tajlandia) (10.2022-01.2023).

Ad. 1) Główne osiągnięcie naukowe

a) Tytuł osiągnięcia naukowego:

Embodied Nature and Health. How to Attune to The Open-source Intelligence.

b) Autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa :

Marcin Fabjański. *Embodied Nature and Health. How to Attune to The Open-source Intelligence*. 2022. Nowy Jork, Londyn: Routledge. ISBN: 9781003125891. 174 strony.

DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003125891>.

c) Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników.

Moim głównym celem było stworzenie filozoficznego układu odniesienia, który wyjaśniałaby potwierdzony za pomocą badań empirycznych korzystny wpływ przebywania w naturze na zdrowie, a zwłaszcza na tzw. „dobrostan eudajmonistyczny” (poczucie sensu i kierunku życia) lepiej niż dwie najbardziej popularne istniejące teorie: biofilii (Wilson, 1984) i regeneracji uwagi (ang. *attention restoration*) (Kaplan & Kaplan, 1989). Dodatkowym celem było zaproponowanie konkretnych sposobów treningu uwagi w celu optymalizowania tego korzystnego wpływu w ramach metody, którą nazywam „dostrojeniem do procesu życia”.

By osiągnąć te cele odwołałem się, po pierwsze do badań empirycznych dotyczących wpływu środowiska naturalnego na człowieka. Po drugie, do dorobku szkół filozofii, które zakładały ścisłe powiązanie między: (a) tym co określam sposobem w jaki dajemy uwagę światu, (b) naszą aktywnością mentalną oraz (c) rozkwitaniem rozumianym na sposób eudajmonistyczny; zwłaszcza do szkół buddyjskiej i stoickiej. Po trzecie, odwołałem się także do bezpośrednich doświadczeń, stosując zmodyfikowaną przeze mnie metodę autofenomenografii (Allen-Collinson, 2011).

Z mojej analizy publikacji w badanym obszarze wynika, że nie ma we współczesnej literaturze próby zrozumienia zjawiska wpływu środowiska naturalnego na dobrostan eudajmonistyczny, która uwzględniałaby takie trzy perspektywy. Hipotezom biofilii oraz regeneracji uwagi brakuje uwzględnienia perspektyw filozoficznych, co uznaję za istotne przeoczenie, gdyż rozkwitanie eudajmonistyczne było centralnym motywem dociekań szkół antycznych Wschodu i Zachodu, w tym interesujących mniej najbardziej szkół hellenistycznych oraz szkoły buddyjskiej i taoistycznej, które przez tysiące lub setki lat funkcjonowania dokonały wielu odkryć na ten temat.

W efekcie tak zaprojektowanych dociekań stworzyłem koncepcję Inteligencji Otwartego Źródła, mówiącą o tym, że inteligencja jest efektem współpracy naszego organizmu ze środowiskiem (więcej o niej we wnioskach), której opis wraz z poprzedzającą argumentacją spotkał się z pozytywnym odbiorem recenzentów. Oto fragment jednej z recenzji: „The [book presents] holistic approach which encourages and embodied relationship as part of the bigger natural world. The book considers the link between practice and theory in a new and interesting way. The book also integrates an often overlooked methodological process, autoethnography.”

Układ odniesienia w postaci Inteligencji Otwartego Źródła wyjaśnia wyniki badań dotyczących wpływu środowiska naturalnego na człowieka, a także odkrycia wspomnianych szkół filozoficznych za pomocą jednego schematu: tendencji uwagi do uwalniania się z sytuacji przechwycenia przez punkt widzenia z pewnej perspektywy (ang: *perspectival view*). Pedagogika szkoły buddyjskiej, której odkrycia poddaje w książce najbardziej szczegółowej analizie, służy właśnie takiemu uwolnieniu. Buddyjska *Satipaṭṭhāna Sutta* (Bodhi, 2009) oraz literatura narosła wokół tego traktatu opisują ten proces ze szczegółami, etap po etapie. Podobny schemat znajdujemy w pedagogice stoickiej, choćby w pismach tych filozofów, które ukazują ich codzienną praktykę, szczególnie Marka Aureliusza. Za pomocą tego schematu możemy także dobrze opisać współczesne doświadczenia medytacyjne, gdyż wyjaśnia on ich dynamikę i logikę zmian w percepcji jakie dokonują się u medytującego człowieka. W monografii wykazuję, że bardzo podobny schemat – uwalniania uwagi z sytuacji przechwycenia przez *perspectival view*, co objawia się m.in. poczuciem rozpuszczenia granicy między podmiotem a środowiskiem – ma miejsce w efekcie ekspozycji organizmu człowieka oddziaływanie środowiska naturalnego.

Opisywana monografia składa się z siedmiu rozdziałów.

W rozdziale pierwszym - „Współczesne zagadnienia dotyczące relacji człowieka z naturą” (“Contemporary Issues with the Human–Nature Relationship”) – opisuje ścieżki działania uwagi w przypadku typowego współczesnego człowieka Zachodu, który odziedziczył kartezjański pogląd na rzeczywistość zakładający, iż rozpada się ona na dwie osobne sfery: fizyczną i mentalną. Wskazuję na rozmaite możliwości uwagi, które są tłumione poprzez taki paradygmat kulturowy, które jednak są opisane przez pewne tradycje filozoficzne i najnowsze badania nad obecnością człowieka w naturze. Analizuję sytuację odcięcia od kontaktu z naturą w wyniku sztucznie zaprojektowanej sytuacji (eksperyment Donalda Camerona i rozmowy z jego ofiarami opisane w Klein, 2007), choroby psychicznej lub zamknięcia w sali tortur. Interpretuję tę sytuację w świetle koncepcji Heraklita o tym, że „natura uwielbia się chować”, której rozwój w kulturze Zachodu szczegółowo pokazuje Pierre Hadot w książce „The Veil of Isis” (2006). W wyniku tych analiz przedstawiam pierwszy zarys mechanizmu przechwytywania uwagi przez *perspectival view*.

Rozdział drugi - „Dramaturgie obecności” (“Dramaturgies of Presence”), składa się z opisu i konceptualizacji działania naszej uwagi, która operuje w obrębie schematów nazwanych przeze mnie „dramaturgiami obecności”, tworzących metafizyczne krajobrazy ludzkiego

doświadczenia. Pojęcie „dramaturgii” oznacza tutaj specyficzny rodzaj doświadczania procesu życia w danym momencie, spowodowany dostrojeniem uwagi do pewnych cech tego procesu. Wyróżniam trzy takie dramaturgie: hiper-morficzną (rozgrywająca się w przestrzeni naszych konstruktów mentalnych), morficzną (mającą miejsce w świecie przedmiotów średnich, postrzeganych jako przedmioty umieszczone w przestrzeni) i pod-morficzną (związana z percepcją mikro-procesów, które nie mają granic i nie są statyczne, a więc nie przyjmują formy osobnych przedmiotów). Wywodzę ten konceptualny układ odniesienia z opisu ludzkiego doświadczenia w sutcie *Satipaṭṭhāna*, która jest fundamentalnym traktatem fenomenologicznym wczesnego buddyzmu. Jednocześnie ten układ odniesienia pozwala na precyzyjne opisanie zamierzonych skutków poznawczych treningu stoickiego, takich jak dostrojenie uwagi do percepcji ciągłej zmiany, najwyraźniej obecne u Marka Aureliusza w „Rozmyślaniach” (2015) (na przykład X.11 czy VI.15). Analiza doświadczenia za pomocą trzech dramaturgii obecności pokazuje wyraźnie, słabo opisaną w literaturze naukowej lub ignorowaną – przy pewnych podobieństwach i wspólnych źródłach - różnice między buddyjskimi praktykami medytacyjnymi a popularną współczesną techniką medytacyjną zwaną uważnością (*mindfulness*), propagowaną m.in. przez Jona Kabata-Zinna (2017). Te dwie formy treningu uwagi stawiają sobie inne cele. Uważność nie zawiera programu celowego uwrażliwienia uwagi tak by odsłoniła się przed osobą medytującą prawdę o tym, że wszelkie zjawiska podlegają nieustannej zmianie i, że nie istnieje osobna jaźń, która miałaby podstawę w sobie samej. Zatem uzasadniony wydaje się wniosek, że pedagogika stoicyzmu jest bliższa pedagogice buddyjskiej niż to, co proponuje współczesna metoda *mindfulness*.

W rozdziale trzecim - „Ponad poznawczą tendencję do zamrażania rzeczywistości” (“Beyond Our Cognitive Tendency to Freeze Reality”) – w oparciu o ustalenia z poprzedniego rozdziału, opisuję działanie inteligencji otwartego źródła poprzez dynamikę oddziaływań natury na organizm człowieka. Skutki takiego działania – zmierzone w serii badań nad relacją człowiek-natura – nazywam „intymnym ucieleśnieniem natury”, które polega na utożsamieniu z niektórymi elementami środowiska naturalnego i uczynieniu z natury części ludzkiej tożsamości. Odkrywam pokrewieństwo koncepcji Inteligencji Otwartego Źródła z antyczną koncepcją *oikeiōsis* (grecki) – intymnego współistnienia ze wszechświatem, popularną przynajmniej w kręgach filozofów. Rozważam możliwe strategie używania uwagi wykraczające ponad sposoby w jaki używamy jej współcześnie w codziennym życiu, w celu poprawy zdrowia. Perspektywa, którą proponuję, pokazuje wyraźnie niebezpieczeństwo uzależnienia uwagi od środowiska nie przejawiającego naturalnych rytmów przyrody (tym

samym nie wzmacniającego Inteligencji Otwartego Źródła) a jedynie „puste reprezentacje”, na przykład od wirtualnej rzeczywistości.

Rozdział czwarty - „Depsychofizjologizacja doświadczenia” (“Depsychofizjologization of Experience”) Dostarcza opisu pojęciowego tych terytoriów doświadczenia, do których nie mamy dostępu, jeśli nasz aparat poznawczy dzieli rzeczywistość na kartezjańskie substancje: myślącą i rozciągłą. Przedstawiam w nim zjawisko „psychologizacji” doświadczenia typowe dla współczesnego człowieka (Gordo & Vos, 2010), po to by rozwinąć idee „depsychofizjologizacji” i rozważyć potencjalne skutki, takie na przykład, że emocje przestają być postrzegane jako zjawiska rozwijające się w bezcielesnej psychice i stają się psychofizycznymi oddziaływaniami w obrębie pola doświadczenia. Otwierając się na nowe zakresy doświadczania za pomocą medytacji lub przebywania w naturze, możemy osłabić poczucie umieszczenia w psychicznej bańce, jakbyśmy byli pojedynczą monadą. W rozdziale czwartym odwołuję się do metody autofenomenografii analizując indywidualne doświadczenie, które miało znamiona czasowej utraty poczucia bycia odrębną jaźnią. W ostatniej części rozdziału rozwijam tę analizę za pomocą kategorii stworzonych przez Martina Heideggera (1977).

W rozdziale piątym - „Niedualistyczne doświadczenie natury” (“Non-dualistic Experience of Nature”) - proponuję spojrzenie na naturę jako zjawisko posiadające aspekt onto-etyczny, czyli takie, które oddziałuje na ludzi modyfikując jednocześnie ich fundamentalne wyobrażenia na temat tego czym jest i na czym opiera się istnienie oraz na temat dobrego życia w ramach tego istnienia. Omawiam w tym celu rolę strachu w procesie definiowania siebie w odniesieniu do natury. Opisuję i poddaje analizie autofenomenograficznej spotkanie z dzikim zwierzęciem. Pokazuję jak poprzez uwrażliwienie uwagi w dramaturgii pod-morficznej możemy łatwiej dostroić się do rytmów natury, co ma konsekwencje dla naszego zdrowia.

Rozdział szósty - „Rozkwitanie poprzez naturę” (“Nature-based Flourishing”) - podsumowuje całość dociekań i formułuję ostateczną postać koncepcji Inteligencji Otwartego Źródła pokazując jej siłę heurystyczną. Proponuję w nim także system nawigacji w życiu codziennym w oparciu o ten rodzaj inteligencji i konkretne praktyki dostrojenia do procesu życia.

Oto wnioski końcowe: Ludzka uwaga jest zjawiskiem rytmicznym, gdyż jej właściwe funkcjonowanie zależy od rytmicznego rezonowania ze środowiskiem naturalnym. Gdy ją pozbawić tego rezonansu, degeneruje się. Gdy jej pozwolić działać swobodnie, na przykład za

pomocą medytacji, której elementem jest silne rozluźnienie mentalne i fizyczne lub poprzez pobyt w naturze, uwaga ma naturalną tendencję do uwalniania się z sytuacji przechwycenia przez *perspectival view*. Uwaga nie działa przypadkowo, lecz w schematach, które nazywam „dramaturgiami obecności”. Jak uczy buddyjska pedagogika rozkwitania, można wyróżnić wiele takich dramaturgii, w tym trzy aktywujące się zanim medytacja osiągnie głęboki poziom, którego osiągnięcie mocno modyfikuje percepcję i nie jest przedmiotem rozważań w monografii: hiper-morficzną (myśli i innych zjawisk mentalnych), morficzną (przedmiotów w przestrzeni) i pod-morficzną (procesów odczuwalnych przeważnie wewnątrz ciała).

Wytworzenie preferencji uwagi do tworzenia dramaturgii hiper-morficznej, które dzieje się za sprawą sposobu życia dyktowanego przez współczesną cywilizację, sprawia, że nasze świadome przeżywanie skupia się na peryferiach procesu życia przez co tracimy kontakt z witalnością organizmu współistniejącego ze środowiskiem naturalnym. Tę witalność charakteryzuje specyficzny rodzaj inteligencji, nazwany przeze mnie „Inteligencją Otwartego Źródła”. Swobodna ekspozycja naszego organizmu na środowisko naturalne wzmacnia skłonność uwagi do uwalniania się z sytuacji przechwycenia przez *perspectival view*, co sprawia - jak pokazują liczne badania (na przykład Pritchard et al., 2020) - poprawienie parametrów zdrowia, w tym szczególnie dobrostanu eudajmonistycznego, tj. poczucia znaczenia życia i osobistego rozkwitania oraz poczucia połączenia z większą całością. Wzmacnia reakcje relaksacyjną oraz odbudowuje pewne możliwości uwagi, wydłużając między innymi czas koncentracji.

Nawykowe preferencje uwagi można trenować, wydłużając okresy, w których przybiera ona postać dramaturgii morficznej (na przykład poprzez standardową praktykę uważności: bezstronne bycie w chwili obecnej z tym co się dzieje dookoła w nas), lub dramaturgii pod-morficznej (za pomocą zaproponowanej przeze mnie uważności pod-morficznej, która polega na uwrażliwianiu uwagi na mikro-zdarzenia w ciele). Taki trening rozwija zdolność uwagi do uwalniania się od sytuacji przechwycenia przez *perspectival view* i wzmacnia nasz kontakt z inteligencją otwartego źródła (sformułowanie „rozwija inteligencję otwartego źródła” byłoby błędne, gdyż ta inteligencja nie jest wyłącznie funkcją ludzkiego organizmu i zdaje się działać uniwersalnie przynajmniej w świecie przyrody).

Filozoficzny układ odniesienia, który przedstawiam w opisywanej monografii, otwiera, jak sądzę, całkowicie nową perspektywę nie tylko na relację człowieka z naturą, ale także jest

pozwała na zaproponowanie oryginalnej koncepcji metafizycznej, niosącej ze sobą konsekwencje metodologiczne.

Ad. 2.) Cykl tematyczny sześciu artykułów naukowych i trzech monografii wydanych w wydawnictwach punktowanych MEiN

a. Artykuły:

1. Około roku 2017, pięć lat przed wydaniem *Embodied Nature and Health* moja praca filozoficzna zaczęła ogniskować się wokół kategorii „zdrowia”. Wraz z Erykiem Brymerem z Leeds Beckett University postawiliśmy opracować konceptualny układ odniesienia, który pozwoli precyzyjnie opisać zjawisko zdrowia rozumianego jako rozkwitanie eudajmonistyczne w kontekście obecności człowieka w naturze. Tak powstał artykuł dla “Frontiers in Psychology” (Fabjański & Brymer, 2017) pt. “Enhancing Health and Wellbeing through Immersion in Nature: A Conceptual Perspective Combining the Stoic and Buddhist Traditions”, przedrukowany później w książce *One Health: The Wellbeing Impacts of Human-nature Relationships* (2019c). Moim zadaniem było stworzenie tego układu (stąd moje nazwisko na początku), który dr Brymer zweryfikował i uzupełnił za pomocą wniosków jakie płyną z najnowszych badań psychologicznych.
2. Artykuł ”Non-Selfish Flourishing: Towards Post-Cartesian Education: An Idea of Pedagogy Based on the Way We Give Attention to the World” w książce pod redakcją A. Gulczyńskiej (Fabjański, 2019a), jest pierwszym, w którym proponuję zarys pedagogiki opartej na wypracowanym wcześniej konceptualnym układzie odniesienia i metodzie „dostrojenia do procesu życia”. Opisuję w nim pedagogikę nie-egoistycznego rozkwitania zrywającą z kartezjańskim widzeniem świata. Artykuł jest wyrazem mojego dążenia do tego, żeby filozofia znajdowała swoje praktyczne zastosowanie w konkretnych sferach życia publicznego.
3. Kolejny artykuł „O czułości z perspektywy filozofii codzienności” (Fabjański, 2020a) w piśmie „Academia,” jest mini-traktatem o czułości metafizycznej, jaką wzbudza w nas natura, adresowanym do szerszego czytelnika, z zamysłem uwrażliwienia go na możliwości eudajmonistycznego rozkwitania jakie przynosi nam codzienne życie.

4. Jedną z fundamentalnych postaci, w jakich odradza się współcześnie antyczna nauka o ludzkim rozkwitaniu jest doradztwo filozoficzne i coaching, które dopiero wypracowują swoją tożsamość. By uczestniczyć w tym arcyciekawym procesie nie tylko praktycznie (publiczne wykłady, warsztaty i praca dydaktyczna na Uniwersytecie Śląskim), ale także conceptualnie, napisałem artykuł pt. „Medytacja w praktyce filozoficznej jako >żywa metafizyka< dla pisma „Folia Philosophica” (Fabjański, 2020b). Przedstawiam w nim argumenty za tym, że jeśli współczesne doradztwo filozoficzne ma zachować ducha antycznej filozofii, której częścią są praktyki medytacyjne, musi być zaangażowane metafizycznie. Podobna motywacja towarzyszyła zebraniu i przeredagowaniu moich felietonów dla pisma „Coaching” by wydać je w książce *Metafizyka dla neurotyka. Czym jest i czym może być coaching filozoficzny*, o której w sekcji poniżej.
5. Kolejny artykuł, który napisałem dla „PsyEcology” wraz z prof. Giuseppe Carrusem ”The ancients knew it already: how Stoic philosophy explains the link between mindfulness, emotion regulation and pro-environmental behaviours (Los antiguos ya lo sabían: cómo explica la filosofía estoica el vínculo entre mindfulness, regulación emocional y la conducta proambiental” (Fabjański & Carrus, 2023), jest przykładem zastosowania conceptualnego układu odniesienia, który wypracowałem w monografii – głównym osiągnięciu do opisu i dostarczenia szerszego kontekstu najnowszym badaniom nad specyficzną zależnością odkrytą przez psychologię. Przedstawiamy w nim filozoficzne wyjaśnienie relacji między uważnością, strategiami regulacji emocji oraz stylem życia przyjaznym środowisku. Ten tekst pokazuje, m.in., metodologiczne możliwości, zaproponowanego przeze mnie sposobu myślenia o ludzkim doświadczeniu.
6. W ostatnim z omawianych artykułów – ”Presence-centered flourishing: A proposal of alternative strategies to promote sustainable living (Flourishing centrato sul presente: una proposta di strategie alternative per la promozione di una vita sostenibile)” – (wraz z kolegami z uniwersytetu Roma Tre), wracam na bardziej szczegółowym poziomie, do zastosowania poczynionych wcześniej odkryć. W tekście dla ”Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies” (Fabjański et al., 2023) proponujemy system pedagogiki skoncentrowanej na obecności w świecie (“presence-centered pedagogy”),

którego rezultatem jest nowe postrzeganie ludzkiej tożsamości w oparciu o uznanie współistnienia człowieka ze środowiskiem naturalnym.

Sądzę, że przedstawiona wyżej sekwencja artykułów pokazuje nie tylko konsekwencje mojej drogi badawczej, ale także oddziaływanie mojej autorskiej koncepcji filozoficznej na świat akademicki poza granicami Polski. O zainteresowaniu moim podejściem może świadczyć też fakt, że jedna z trzech opisanych poniżej monografii *Uwolnij się. Dobre życie według siedmiu filozofów-terapeutów*, została wydana we Włoszech (podobnie jak książka *Stoicyzm uliczny. Jak oswajać trudne sytuacje*, opisana w sekcji o popularyzowaniu filozofii).

b. Monografie:

1. Książka *Uwolnij się. Dobre życie według siedmiu filozofów-terapeutów* (Fabjański, 2020c) dla wydawnictwa Znak jest zbiorem esejów, w których poszukuje najbardziej terapeutycznych elementów w filozofii Buddy, Laozi, Epikura, Epikteta, Michela de Montaigne'a, Schopenhauera oraz Fryderyka Nietzschego. W każdym z esejów uszczegóławiam i pogłębiam metodę dostrojenia do procesu życia poprzez pokazanie jak mogą działać jej składowe w przypadku terapii proponowanych przez filozofów opisywanych w książce. Za pomocą tych filozofii diagnozuję sytuację współczesnego człowieka. Ta książka została przetłumaczona na język włoski pod tytułem *I banditi della normalità: Sette cure filosofiche* i wydana we Włoszech (2020d, Bergamo: Lemma Press).
2. Książka *Zachwyć się. Naucz się medytować od wielkich filozofów* (Fabjański, 2022b, Kraków: Znak) skupia się na medytacji filozoficznej jako metodzie rozkwitania obecnej w tradycjach Wschodu i Zachodu. Proponuję w niej nową, szeroką definicję medytacji wywiedzioną ze studiów nad buddyzmem i szkołami hellenistycznymi, w której wyodrębniam dwie tendencje: wygaszanie pragnienia oraz rozbudzanie stanu zafascynowania doświadczeniem. Stawiam tezę, że jest ona złożonym zjawiskiem, głęboką transformacją, która wymaga wyrafinowanej strategii i wsparcia refleksją, a nie – jak się ją często dzisiaj postrzega - techniką polegającą za mechanicznym podążaniem za instrukcjami.

3. Monografia *Metafizyka dla neurotyka. Czym jest i czym mógłby być coaching filozoficzny?* (Fabjański, 2023a, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, recenzenci profesorowie Andrzej Kapusta i Przemysław Paczkowski) jest zbiorem wybranych, uporządkowanych tematycznie i ponownie zredagowanych felietonów, które przez lata pisałem dla magazynu „Coaching”. Stanowią one refleksję i analizę nowego zjawiska, które dopiero się rodzi, jakim jest doradztwo i coaching filozoficzny. W tej książce proponuję uznać za założycielskie dla tej nowej dziedziny zaangażowanie etyczne i metafizyczne, które odróżni ją od innych rodzajów coachingu i psychoterapii. Tak pisze o książce jeden z recenzentów: „Prosty i wartki wywód, ale bynajmniej nie płytki, swobodnie odwołujący się do tradycji filozoficznej, interesujący i wciągający, zaangażowany etycznie, inteligentnie krytyczny wobec coachingu”. Książka została wyróżniona na Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie nagrodą Academia Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Oficyny Wydawniczej Politechniki Warszawskiej oraz Fundacji Historia i Kultura w konkursie na najlepszą publikację akademicką i naukową roku (wyróżniono cztery ze 142 publikacji zgłoszonych przez wydawnictwa naukowe).

Cechą wspólną trzech ww. książek oraz książki przedstawionej jako moje główne osiągnięcie *Embodied Nature and Health. How to Attune to the Open-source Intelligence* jest to, że oprócz dociekań filozoficznych dostarczają one czytelnikom konkretnych ćwiczeń medytacyjnych, tematów kontemplacji czy eksperymentów myślowych, z których mogą korzystać w codziennym życiu.

Moja aktywność związana z publikowaniem tekstów naukowych została nagrodzona we wrześniu 2021 Nagrodą Indywidualną II stopnia za działalność naukowo-badawczą przyznana przez Rektora Uniwersytetu Śląskiego. W trwającym od 19 miesięcy okresie ewaluacyjnym (od stycznia 2022 do sierpnia 2023) moje publikacje naukowe przyniosły 600 punktów, wg. tabel MEiN.

Ad. 3.) Aktywność naukowa poza Uniwersytetem Śląskim

Najważniejszym elementem mojej aktywności naukowej na innej niż Uniwersytet Śląski uczelni jest wieloletnia współpraca z uniwersytetem Roma Tre w Rzymie, której najbardziej oczywistym przejawem był miesięczny kontrakt badawczy na tym uniwersytecie „Studio della resilienza e della mindfulness in contesti educativi e formative”, uzyskany w wyniku otwartego

konkursu. Nasza intensywna współpraca badawcza trwała o wiele dłużej niż sam kontrakt czego efektem są trzy wspólne publikacje z kolegami z Roma Tre, wymienione powyżej: artykuły – "Presence-centered flourishing: A proposal of alternative strategies to promote sustainable living" i "The ancients knew it already: how Stoic philosophy explains the link between mindfulness, emotion regulation and pro-environmental behaviours", a także rozdział w książce pt. *Music and Poetry To Empower Teenagers Resilience at School* noszący tytuł – "The scientific and pedagogical basis of resilience", która ukaże się jesienią 2023. W roku akademickim 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 oraz 2022/2023 prowadziłem specjalistyczne seminaria dla doktorantów Roma Tre. Od 20.03 do 18.06 2023 uczestniczyłem w międzynarodowym projekcie badawczym MusE dotyczącym metod wzmocnienia odporności nastolatków w Europie: <https://www.themuseproject.eu>. Moja praca w zespole składającym się z naukowców z Irlandii, Portugalii, Rumunii, Słowenii, Turcji i Włoch, polegała na dostarczeniu filozoficznego kontekstu do projektu pt. "Study of resilience and mindfulness in education and training contexts".

Historia mojej współpracy z uniwersytetem Roma Tre zaczęła się w lipcu 2018, kiedy zostałem członkiem naukowej i organizacyjnej rady 25 IAPS Conference w Rzymie (International Association for People-environment Studies). Na tejże konferencji wygłosiłem wykład.

Jeszcze wcześniej, na konferencji "Discovering Cosmopolitan Communication" organizowanej we wrześniu 2015 przez Institute for Integral Global Competence, the CMM Institute for Personal and Social Evolution, the Fielding Graduate University oraz the Universität Bundeswehr Munich, wygłosiłem wykład pt. "Meditative Experience as a Platform for Cosmopolitan Communication. Cross-cultural Adventures in Buddhist Insight Meditation". Innym przykładem mojej współpracy międzynarodowej jest wspólna publikacja artykułu z dr. Erykiem Brymerem z Leeds Beckett University (Wielka Brytania) pt. "Enhancing Health and Wellbeing through Immersion in Nature: A Conceptual Perspective Combining the Stoic and Buddhist Traditions." (w magazynie "Frontiers in Psychology")

Moja międzynarodowa aktywność naukowa polegała także na przygotowaniu grantu w ramach projektu dotyczącego filozofii ogrodu i metafizyki immunologii w czasach (post)pandemicznych: kooperacja z Columbia University (USA) i University of Cumbria (Wielka Brytania). Efektem tej współpracy było złożenie międzynarodowego wniosku grantowego w programie Trans-Atlantic Platform (T-AP): T-AP Recovery, Renewal and

Resilience in a Post-Pandemic World (RRR), w którym miałem pełnić funkcję badacza ze strony polskiej.

Dwukrotnie zostałem laureatem konkursu „Swoboda Badań” Uniwersytetu Śląskiego, w wyniku czego, m.in. odbyłem dwie wizyty badawcze na zagranicznych uniwersytetach: Training and research visit, Rzym, Włochy, Roma Tre University w październiku 2021 oraz Training and research visit, Ambleside, Wielka Brytania, w kwietniu 2022. We wrześniu 2023 na XII Polskim Zjeździe Filozoficznym w Łodzi wygłoszę, przyjęty przez organizatorów referat pt. „Czy kontemplacja natury jest działaniem?”

Jestem aktywnym członkiem International Association for People-environment Studies (IASP) – międzynarodowego forum naukowców, które bada relacje między ludźmi, kulturą i rzeczywistością społeczną oraz przyrodniczą.

Ad. 4) Książki i artykuły przyjęte do druku

1. Rozdział „Terapia według Nietzschego. W stronę wyważonego metafizycznie poradnictwa filozoficznego”. w książce pt. „Praktyka filozoficzna. Filozofia a coaching i doradztwo filozoficzne” (Fabjański, 2023b), która zostanie wydana w listopadzie tego roku. W tym artykule szukam u Nietzschego elementów, z których mogłaby skorzystać współczesne poradnictwo filozoficzne, tak by definiując siebie na nowo, co dzieje się na naszych oczach, nie utracić swojego filozoficznego kontekstu i nie stać się jednym z wielu rodzajów psychoterapii.
2. Jestem współautorem pierwszego rozdziału książki pt. *Music and Poetry To Empower Teenagers Resilience at School*. (Carbone et. al., 2023) Tytuł rozdziału brzmi: ”The scientific and pedagogical basis of resilience”. Odpowiadam w nim za opis filozoficznych podstaw teorii odporności człowieka. Książka zostanie wydana przed końcem roku 2023 w ramach projektu badawczego dotyczącego metod wzmocnienia odporności nastolatków w Europie MusE - <https://www.themuseproject.eu>.
3. Trzecia książka - *Atmospheric Health, Nature and Wellbeing: A Philosophy of the Garden*. (2024, Nowy Jork, Londyn: Routledge) - której jestem współautorem wraz z Prof. Dariuszem Kubokiem oraz Prof. US Pawłem Jędrzejkom (równy wkład każdego z naszej trójki) jest próbą stworzenia nowoczesnej koncepcji zdrowia w oparciu o

filozofię ogrodu, która zakłada nasze współistnienie z bezpośrednim środowiskiem w oparciu, m.in. o hipotezę Inteligencji Otwartego Źródła opisaną w monografii - głównym osiągnięciu. Książka, nad którą wciąż trwają prace, po pozytywnych recenzjach została przyjęta do druku w serii Geographies of Health Series wydawnictwa Routledge (Editor contract z dnia 11.04.2022).

Ad. 5.) Cykl popularnych książek filozoficznych

Oprócz książek, które krótko omówię w tym rozdziale napisałem też cztery książki beletrystyczne, których nie uwzględniam w tym autoreferacie a także powieść o wartościach dla organizacji biznesowej Żabka i książkę filozoficzną dla dzieci, które opiszę krótko w rozdziale „Innowacyjn dydaktyka”. Tutaj omawiam trzy książki filozoficzne układające się w spójny ciąg, który – jak sędzę – pokazuje, że konsekwentnie rozwijam myśl filozoficzną oraz, że ma ona wpływ na rozwój mojej dyscypliny.

Pierwszą z omawianych książek filozoficznych jest *Stoicyzm uliczny. Jak oswajać trudne sytuacje* (Fabjański, 2010, Warszawa: Czarna Owca), który była jednocześnie pierwszą książką o praktyce filozoficznej rozumianej jako rodzaj terapii napisaną przez polskiego autora. Postawiłem sobie w niej konkretne zadanie – opowiedzieć jak filozofia może pomóc ludziom w codziennym życiu, poprzez pokazanie jak poprawnie rozumiane porady filozofów stoickich mogą stać się konkretnymi technikami mentalnymi, które pomogą nam zachować spokój i klarowność myślenia w stresujących sytuacjach. Książka doczekała się drugiego wydania przez wydawnictwo ujęte w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe MEiN (2021, Kraków: Znak) oraz wydania we Włoszech pod tytułem: *Street Philosophy. Saggia quotidiana* (2017b, Bergamo: Lemma Press).

Druga książka *Zaufaj życiu. Nie zakochuj się w przelatującym wróblu* (Fabjański, 2014, Warszawa: Dom Wydawniczy PWN) dostarcza zarysu terapeutycznej metody filozoficznej, którą nazywam „dostrojeniem do procesu życia”. Ta metoda, inspirowana szkołami filozoficznymi takimi jak buddyjska i stoicka, jest zaangażowana metafizycznie oraz etycznie, i wymierzona w nihilistyczne podejście współczesnego człowieka do życia. Proponuje w niej procedury, które są dobrze ilustrowane przez tytuły rozdziałów: „Panowanie nad wewnętrzną mową”, „Świadomość wewnętrznych opowieści”, „Architektura emocji”, czy „Detoksykacja z nieśmiertelności”.

Trzecia książka *Być jak Johann Fichte. Ćwiczenia filozoficzne w Swoim Jarze/So sein wie Johann Fichte. Philosophische Übungen in der Eulenschlucht* (Fabjański, 2016, Krokowa: Fundacja „Europejskie Spotkania”), być może z racji zwięzłości nie zasługuje na miano książki, a raczej obszernej broszury, ale uwzględniam ją w tym autoreferacie z dwóch powodów. Po pierwsze, po raz pierwszy proponuję w niej kombinację metod dostrojenia zmysłowego do bodźców natury i refleksji filozoficznej ujęte w postaci ścieżki w naturze, wytyczonej w konkretnym miejscu (ta ścieżka istnieje nieopodal zamku w Krokowej, każdy może z niej skorzystać). Po drugie, została wydana po polsku i niemiecku i dofinansowana przez Konsulat Niemiecki w Gdańsku, który objął nad nią patronat.

We wszystkich opisanych powyżej publikacjach rozwijam, sprawdzam i testuję myśl filozoficzną, która od 30 lat leży w centrum moich badań i dotyczy tego jak świadome lub nieświadome uwewnętrznienie określonych przekonań metafizycznych wpływa na sposób życia człowieka i stymuluje jego rozkwitanie. Ten właśnie motyw jest najważniejszy w obronionej w roku 1993 pracy magisterskiej pt. *Metafizyczne źródła neurozy w kulturze Zachodu* i mojej ostatniej książce, z roku 2023 pt. *Metafizyka dla neurotyka. Czym jest i czym mógłby być coaching filozoficzny*. Poniżej opisuję, że jest to także myśl przewodnia moich działań pedagogicznych i popularyzujących filozofię. Jest również obecna w mojej twórczości pozafilozoficznej, o której nie piszę w tym autoreferacie, choćby w reportażach, które pisałem od roku 1996 do 2004 dla działu reportażu „Gazety Wyborczej”.

Ad. 6.) Prowadzenie praktyki filozoficznej

Od roku 2010 prowadzę w różnych formach warsztaty filozoficzne w Polsce i za granicą. Najdłuższe z nich miały długość i intensywność studiów podyplomowych. Przez cztery lata prowadziłem w Trevi nel Lazio (Włochy) stworzoną przeze mnie stacjonarną autorską szkołę filozofii pod nazwą Apenińska Szkoła Żywej Filozofii, w ramach której przeprowadziłem warsztaty dla około stu uczestników. Szkoła nie przetrwała pandemii COVID z powodów ekonomicznych (tutaj można obejrzeć jej stronę: www.selfoff.com).

Jestem autorem licznych warsztatów dla organizacji biznesowych (między innymi: Żabka, MacoPharma, Deutsche Bank, Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowa). Stworzyłem i jestem prezesem Fundacji Nowa Obecność (www.sciezki.org), której zadaniem jest, między innymi, wytyczanie ścieżek w naturze sprzyjających dobrostanowi eudajmonistycznemu. W latach

2013-2016 prowadziłem stworzone przeze mnie w zamku w Krokowej, niedaleko Gdańska Centrum Praktyki Filozoficznej.

Ad. 7.) Popularyzowanie filozofii

Jestem autorem kilkudziesięciu popularnych tekstów prasowych na temat filozofii, spośród których chciałbym zwrócić uwagę na siedmiodcinkowy cykl reportaży z mojej pieszej wędrówki śladami Johanna Fichtego z Lipska do Königsbergu dla „Gazety Wyborczej” Stworzyłem, i prowadziłem przez prawie dwa lata, filozoficzną audycje radiową „Jest noc” w Radiospacji. Dla magazynu „Przekrój” wymyśliłem i zrealizowałem jako scenarzysta wraz z rysownikiem Alecosem Papadatosem 13-odcinkowy komiks o wybranych filozofach pt. *Panna Angst. Horror metafizyczny*. Napisałem książkę filozoficzną dla dzieci pt. *Wędrówki Filozoficzne* (Fabjański, 2003, Warszawa: Wilga), w której fikcyjna postać Epikurczak opowiada prawdziwe historie o słynnych filozofach. W ramach szkoleń dla firmy Żabka napisałem książkę beletrystyczną o wartościach pt. *Noc szeptów. Czas wyborów, czas wartości* (Fabjański, 2019b, Poznań: Vesper), która jest używana w tej organizacji biznesowej do szkoleń z zakresu etyki.

Wielokrotnie udzielałem wywiadów o filozofii dla prasy, spośród których chciałbym zwrócić uwagę na cykl z lat 2017-2019 dla magazynu „Wysokie Obcasy Extra”. Telewizja Polska zrealizowała krótki film dokumentalny o moim filozoficznym pobycie w Puszczy Białowieskiej i eksploracji relacji człowieka z naturą.

Ad. 9.) Innowacyjna dydaktyka

Staram się dbać o samokształcenie w celu tworzenia innowacyjnych zajęć. Przykładem może być trzymiesięczny staż dydaktyczny na uniwersytecie Mahachulalongkornrajavidyalaya University w Ayutthayi (Tajlandia) (03.09.2022 - 02.02.2023), którego efektem była modyfikacja wykładów i seminariów prowadzonych przeze mnie na Uniwersytecie Śląskim.

Prowadzę również zajęcia na uniwersytetach Roma Tre oraz Sapienza we Włoszech (zwykle specjalistyczne seminaria dla doktorantów) oraz University of Cumbria w Wielkiej Brytanii (wykłady oraz warsztaty w naturze). W Polsce wykładam gościnnie na uniwersytetach Merito oraz SWPS. Wspomniana wyżej książka - „Wędrówki filozoficzne” - była podstawą do stworzenia programów filozofii, między innymi w przedszkolu nr. 220 w Warszawie.

Oryginalną innowacyjną formą zajęć, które prowadzę, są warsztaty w ramach fundacji Nowa Obecność (www.sciezki.org), które polegają na wytyczaniu z ich uczestnikami ścieżek w naturze sprzyjających dobrostanowi eudajmonistycznemu. Prowadziłem również filozoficzne warsztaty kolejowe, poświęcone Jakobowi Böhme, których częścią była podróż pociągiem z Wrocławia do Görlitz, gdzie jest dom i grób niemieckiego mistyka-filozofa, połączona z lekturą i dociekaniem filozoficznym.

Bibliografia:

PRACE WŁASNE:

1. Fabjański, M. (1996a). „Mistyczna nauka i racjonalny mistycyzm – teoria >ukrytego porządku< Davida Bohma a myśl buddyjska w książce” w książce: Such, J., Wiśniewski, J. ed. *Kulturowe uwarunkowania wiedzy*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe IF UAM.
2. Fabjański, M. (1996b). „Umysł jako obiekt badań – osobliwości pewnego przesądu metodologicznego” w książce: Such, J., Szcześniak, M. ed. *Osobliwości przedmiotowo-metodologiczne w nauce*. Poznań: Wydawnictwo Fundacji Humaniora.
3. Fabjański, M. (1998). „Oswajanie śmierci” w książce: *Opieka nad umierającymi wyrazem naszego szacunku do życia*. Zielona Góra: Wydawnictwo Politechniki Zielonogórskiej.
4. Fabjański, M. (2003). *Wędrowki Filozoficzne*. Warszawa: Wilga.
5. Fabjański, M. (2010). *Stoicyzm uliczny: jak oswajać trudne sytuacje*. Warszawa: Czarna Owca.
6. Fabjański, M. (2014). *Zaufaj życiu. Nie zakochuj się w przelatującym wróble*. Warszawa: Dom Wydawniczy PWN.
7. Fabjański, M. (2016) *Być jak Johann Fichte. Ćwiczenia filozoficzne w Swoim Jarze/So sein wie Johann Fichte. Philosophische Übungen in der Eulenschlucht*. Krokowa: Fundacja „Europejskie Spotkania”.
8. Fabjański, M. (2017). *Street Philosophy. Sagesza quotidiana*. Bergamo: Lemma Press.
- Fabjański, M. (2019a). ”Non-Selfish Flourishing: Towards Post-Cartesian Education: An Idea of Pedagogy Based on the Way We Give Attention to the World” w książce: A. Gulczyńska (ed.), *Zawodowe i osobiste wymiary rozwoju człowieka*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
9. Fabjański, M. (2019b). *Noc szeptów. Czas wyborów, czas wartości*. Poznań: Vesper.
10. Fabjański, M. (2020a). „O czułości z perspektywy filozofii codzienności”. *Academia*, 1/65/2020.

11. Fabjański, M. (2020b). Medytacja w praktyce filozoficznej jako „żywa metafizyka”. *Folia Philosophica*, 44 (2):1-9.
12. Fabjański, M. (2020c). *Uwolnij się. Dobre życie według siedmiu filozofów-terapeutów*. Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak.
13. Fabjański, M. (2020d). *I banditi della normalità: Sette cure filosofiche* i wydana we Włoszech Bergamo: Lemma Press.
14. Fabjański, M. (2021). *Stoicyzm uliczny: jak oswajać trudne sytuacje*. Wydanie II. Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak.
15. Fabjański, M. (2022a). *Embodied Nature and Health. How to Attune to The Open-source Intelligence*. Nowy Jork, Londyn: Routledge.
16. Fabjański, M. (2022b). *Zachwyć się. Naucz się medytować od wielkich filozofów*. Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak
17. Fabjański, M. (2023a). *Metafizyka dla neurotyka. Czym jest i czym mógłby być coaching filozoficzny*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

PRACE PRZYJĘTE DO DRUKU

1. Carbone et. al. (2023). "The scientific and pedagogical basis of resilience" w książce *Music and Poetry To Empower Teenagers Resilience at School*. <https://www.themuseproject.eu>
2. Fabjański, M (2023b). „Terapia według Nietzschego. W stronę wyważonego metafizycznie poradnictwa filozoficznego” w książce *Praktyka filozoficzna. Filozofia a coaching i doradztwo filozoficzne*, ed. Paweł Walczak. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.
3. Fabjański, M., Jędrzejko, P., Kubok, D. (2024) *Atmospheric Health, Nature and Wellbeing: A Philosophy of the Garden*. Nowy Jork, Londyn: Routledge.

PRACE, KTÓRYCH JESTEM WSPÓŁAUTOREM:

1. Fabjański, M & Brymer, E. (2017). Enhancing Health and Wellbeing through Immersion in Nature: A Conceptual Perspective Combining the Stoic and Buddhist Traditions. *Frontiers in Psychology*, 8. 1573. 10.3389/fpsyg.2017.01573. Przedrukowane w książce *One Health: The Wellbeing Impacts of Human-nature Relationships*. (2019c). Wydawnictwo Frontiers in Psychology.
2. Fabjański, M. & Carrus, G. (2023) The ancients knew it already: how Stoic philosophy explains the link between mindfulness, emotion regulation and pro-environmental behaviours (Los antiguos ya lo sabían: cómo explica la filosofía estoica el vínculo entre mindfulness,

regulación emocional y la conducta proambiental), *PsyEcology*, 14:1, 103-120, DOI: 10.1080/21711976.2022.2149016.

3. Fabjański et. al. (2023). Presence-centered flourishing: A proposal of alternative strategies to promote sustainable living (Flourishing centrato sul presente: una proposta di strategie alternative per la promozione di una vita sostenibile). *Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies* (ECPS), 27. <https://doi.org/10.7358/ecps-2023-027-f>.

PRACE, W KTÓRYCH POPULARYZUJĘ FILOZOFIE

1. (2014a) Seria reportaży z wyprawy filozoficznej śladami Fichtego: odcinek pierwszy: <https://wyborcza.pl/duzyformat/7,127290,16002197,klatwa-kanta-fabjanski-idzie-i-filozofuje-odcinek-1.html>).

2. (2014b) *Czytanie Puszczy. Proces Życia*. film dokumentalny o moim filozoficznym pobycie w Puszczy Białowieskiej i eksploracji relacji człowieka z naturą (<https://www.youtube.com/watch?v=kKrPUKQJU4>).

3. (2017-2019) Cykl wywiadów dla „Wysokich Obcasów Extra” komentujących rzeczywistość od strony filozoficznej: (na przykład: https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,152731,22637786,jak-poradzic-sobie-z-gniewem-gdy-ktos-nas-obraza-jesli-dajesz.html?_ga=2.175741985.2053781733.1686832339-1723555321.1680706062&_gl=1*4xqk09*_gcl_au*MTM1NTA4MDA5NC4xNjg2ODMzM-DQ).

4. (2017-2020) 4. *Panna Angst. Horror metafizyczny* (przykładowy odcinek: <https://przekroj.pl/rozrywka/komiksy/panna-angst-7-alecos-papadatos/2>).

5. (2020-2021) filozoficzną audycje radiową „Jest noc” w Radiospacji (<https://radiospacja.pl/podcast/jest-noc/>).

PRACE INNYCH AUTORÓW:

1. Allen-Collinson, J. (2011) Intention and Epoche- in Tension: Autophenomenography, Bracketing and a Novel Approach to Researching Sporting Embodiment. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 3(1): 48–62. <https://doi.org/10.1080/19398441.2010.541484>.

2. Aureliusz, M. (2015) *Rozmyślania*. Kęty: Wydawnictwo Marek Drowiecki.

3. Bodhi. (2009). *The Middle Length Discourses of the Buddha: A Translation of the Majjhima Nikāya*. Boston, MA: Wisdom Publications.

4. Gordo, Á. and Vos, J. (2010). Psychologism, Psychologising and De-psychologisation. *Annual Review of Critical Psychology*, 8: 3–7.

5. Hadot, P. (2006). *The Veil of Isis. An Essay on the History of the Idea of Nature*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
6. Heidegger, M. (1977). *The Question Concerning Technology and Other Essays*. New York: Garland Publishing.
7. Kabat-Zinn, J. (2017). Too Early to Tell: The Potential Impact and Challenges – Ethical and Otherwise – Inherent in the Mainstreaming of Dharma in an Increasingly Dystopian World. *Mindfulness*, 8(5): 1125–1135. <https://doi.org/10.1007/s12671-017-0758-2>.
8. Kaplan, R., and Kaplan, S. (1989). *The Experience of Nature: A Psychological Perspective*. New York: Cambridge University Press.
9. Klein, N. (2007). *The Shock Doctrine*. New York: Picador.
10. Pritchard, A. et al. (2020). The Relationship Between Nature Connectedness and Eudaimonic Well-Being: A Meta-analysis. *Journal of Happiness Studies*, 21: 1145–1167. <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00118-6>.
11. Wilson, E. O. (1984). *Biophilia: The Human Bond with Other Species*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

dr Marcin Fabjański
marcin.fabjanski@us.edu.pl

Tel. 508748709